

แนะนำหลักสูตรใหม่
ประกาศนียบัตรวิปัสสนากรรมฐาน (ป.วก.)
Certificate in Vipassana Meditation
(สำหรับบรรพชิตและคฤหัสถ์)

เปิดรับสมัครตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ติดต่อสอบถาม : พระมหาทวีทย์ อติเมโธ โทร. ๐๘๖-๙๐๗๑๙๔๒
พระสมัย ดิกขวีโร โทร. ๐๙๗-๙๙๕๓๓๑๓

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิปัสสนากรรมฐาน (ป.วก.)

Certificate in Vipassana Meditation

หลักสูตรใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๔

(สำหรับบรรพชิตและคฤหัสถ์)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

สภาวิชาการอนุมัติในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๔

เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๔

นำเสนอสภามหาวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๔

ในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๔

โครงการเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิปัสสนากรรมฐาน (ป.วก.)
หลักสูตรใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๔ (สำหรับบรรพชิตและคฤหัสถ์)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

*****

๑. ชื่อหลักสูตร

- ๑.๑ ชื่อหลักสูตรภาษาไทย : หลักสูตรประกาศนียบัตรวิปัสสนากรรมฐาน (ป.วก.)
๑.๒ ชื่อหลักสูตรภาษาอังกฤษ : Certificate in Vipassana Meditation

๒. ชื่อประกาศนียบัตร

- ๒.๑ ชื่อประกาศนียบัตรภาษาไทย
๒.๑.๑ ชื่อเต็ม : ประกาศนียบัตรวิปัสสนากรรมฐาน (ป.วก.)
๒.๑.๒ ชื่อย่อ : ป.วก.
๒.๒ ชื่อประกาศนียบัตรภาษาอังกฤษ
๒.๒.๑ ชื่อเต็ม : Certificate in Vipassana Meditation
๒.๒.๒ ชื่อย่อ : Cert. in VM

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

วิทยาลัยสงฆ์บาฬีศึกษาพุทธโฆส
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

๔. หลักการและเหตุผล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสถาปนาขึ้นเพื่อเป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎก และวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ทั่วไป มหาวิทยาลัยมีปรัชญาที่จัดการศึกษา พระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม มีปณิธานจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา ระดับนานาชาติ โดยจัดการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ให้นำไปสู่การพัฒนา จิตใจและสังคมอย่างยั่งยืน มีอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยในการประยุกต์พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม และมีอัตลักษณ์บัณฑิตให้มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา

หลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นหลักคำสอนอันเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติเพื่อความดับทุกข์ ดังที่ตรัสไว้ในสติปัฏฐานสูตรว่า “เอกายโน อโย ภิกขเว มคโค สุตตานิ วิสุทฺธิยา โสภปริเทวานิ

สมติกกมาย ทุกขโทมนสสานิ อตถงคมาย ญายสส อธิคมาย นิพพานสส สจฉิกรณตถาย ยทิท จตตารโ สติปฏิฐานา” แปลความว่า ภิกษุทั้งหลาย ทางนี้เป็นทางเดียว เพื่อความบริสุทธิ์ของเหล่าสัตว์ เพื่อดวงโสกะ และปริทเวหา เพื่อดับทุกข์และโทมนัส เพื่อบรรลุนิพพาน เพื่อทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน ทางนี้คือสติปฏิฐาน ๔

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีภาระกิจ และพันธกิจที่ชัดเจนในการพัฒนา คุณลักษณะ ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและ ปัญญา มีความสามารถ ในการแก้ไขปัญหา มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา จึงเห็นสมควรอย่างยิ่ง ในการจัดทำและพัฒนา หลักสูตรเพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมปฏิบัติที่จะนำพา ตนเองและสรรพสัตว์ให้ก้าวลงความทุกข์ทั้งปวง พร้อมทั้งสามารถสอนธรรมนำปฏิบัติ ได้อย่างถูกต้องและมี ประสิทธิภาพ

ธรรมาจารย์ในพระพุทธศาสนานี้ มี ๒ ประการ คือ คันถธรรมา กับ วิปัสสนาธรรมา

คันถธรรมา ได้แก่ การศึกษาเล่าเรียนให้เข้าใจถูกต้องทั้งอรรถและพยัญชนะ ตามที่มีพระไตรปิฎกทั้ง ๓ ซึ่งได้แก่ พระสุตตันตปิฎก พระวินัยปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก อันนี้ เรียกว่า “คันถธรรมา” เป็นกิจสำคัญ อันหนึ่งในขั้นต้น ที่จะต้องมีการศึกษาเล่าเรียนให้เข้าใจเหตุผลที่ถูกต้องในคำสอนของพระบรมศาสดา

วิปัสสนาธรรมา ก็ได้แก่ การปฏิบัติเพื่อขุดเกลากิเลสให้หมดสิ้นไป อันนี้เป็นธรรมาสำคัญยิ่งในขั้นที่ ๒ เพราะวัตถุประสงค์ในพระพุทธศาสนานี้ก็ต้องการกำจัดขุดเกลากิเลส เพื่อพ้นจากสังสารทุกข์นั้นแหละ เป็น ความสำคัญในพระพุทธศาสนา

ฉะนั้น ธรรมาทั้ง ๒ นี้จึงเป็นธรรมาสำคัญยิ่งในพระพุทธศาสนา และ พระพุทธศาสนาจะดำรงอยู่ได้หรือจะ แพร่หลายรุ่งเรืองกว้างขวางออกไปได้ ก็เพราะธรรมาทั้ง ๒ นี้ ถ้าหากธรรมาทั้ง ๒ นี้ไม่มี หรือมี แต่ไม่สมบูรณ์ ก็ เป็นอันว่าชาวพุทธทั้งหลายก็ไม่สามารถที่จะมีความเข้าใจถึงเหตุผลในคำสอนของพระพุทธองค์ที่ถูกต้องโดย แท้จริงได้ ซึ่งป็นพระพุทธประสงค์ ดุจเกลือมีเพียงรสเดียวคือรสเค็ม เนื่องจากธรรมาทั้ง ๒ นี้จะต้องเป็นอุปการะ ซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่การได้วิมุตติรส ฉะนั้น จึงต้องมีการศึกษาและปฏิบัติทั้ง ๒ อย่างควบคู่กันไป จะมีแต่ อย่างเดียวไม่ได้ เช่น จะมีแต่การศึกษาเล่าเรียนอย่างเดียวเท่านั้น แต่ไม่มีการฝึกขุดเกลากิเลสให้หมดสิ้นไปบ้าง ก็ไม่สามารถที่จะเข้าถึงพระพุทธศาสนาที่แท้จริงได้ แต่ถ้าจะก้มหน้าก้มตาปฏิบัติแต่อย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึง การศึกษาเล่าเรียนในหลักฐานตำราเสียเลย ก็หาได้ไม่

หลักสูตรของวิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม จัดทำขึ้นขึ้นตามดำริของเจ้าประคุณสมเด็จพระ พุทธชินวงศ์ (สมศักดิ์ อุปสมมหาเถร) อดีตเจ้าอาวาสวัดพิชยญาติการาม วรวิหาร อดีตเจ้าคณะใหญ่หนกลาง อดีตกรรมการมหาเถรสมาคม อดีตประธานเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีปณิธานตั้งแต่เริ่มก่อตั้งว่าจะ จัดการศึกษาพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ โดยได้ให้ความสำคัญของการศึกษาทั้งด้านคันถธรรมาและวิปัสสนา กรรมฐาน

สำนักวิชาการ วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา วิปัสสนากรรมฐานอันเป็นการพัฒนาจิตวิญญาณผู้คนในสังคมให้เป็นผู้รู้เท่ารู้ทัน และรู้แจ้งในศาสตร์ต่าง ๆ อย่างรู้เท่าทัน โดยเฉพาะศาสตร์สมัยใหม่ ให้นักศึกษามีทักษะการคิด วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ และสามารถ สังเคราะห์องค์ความรู้ทางด้านวิปัสสนากรรมฐาน ตลอดถึงศาสตร์สมัยใหม่ในเชิงลึก สามารถพัฒนาตนเองและ สังคมอย่างยั่งยืนได้ เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะเป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้ทัน สถานการณ์ของสังคมไทยและสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงด้วยเทคโนโลยี ข่าวสารข้อมูลอย่างรู้เท่าทันและ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและสอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนาได้

ดังนั้น จึงได้จัดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสัณนากรรมฐาน (ป.วก.) เพื่อพัฒนาเสริมศักยภาพบุคลากรด้านการเผยแผ่ ให้สามารถสอนธรรมนำปฏิบัติด้วยทักษะที่หลากหลายอย่าง บูรณาการทันกับการเปลี่ยนแปลง มีความรู้อย่างลึกซึ้ง กระจ่างชัดในเนื้อหาสาระแห่งองค์ธรรม มีทักษะและจิตที่มุ่งมั่นในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้และมีความสุขในการเรียน โดยอาศัยสื่อ นวัตกรรม และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัยสามารถเชื่อมโยงสภาพท้องถิ่นเข้ากับมาตรฐานสากล มีความสนใจเสาะแสวงหาความรู้ กระตือรือร้นที่อยากเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่เน้นการใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ตลอดชีวิต

๕. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- ๕.๑. เพื่อพัฒนาบุคลากรทางพระพุทธศาสนาให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักวิปัสสนาธุระ
- ๕.๒. เพื่อส่งเสริมบุคลากรทางพระพุทธศาสนาให้มีทักษะด้านวิปัสสนากรรมฐาน
- ๕.๓. เพื่อส่งเสริมบุคลากรทางพระพุทธศาสนาให้สามารถเผยแผ่ธรรมนำปฏิบัติได้

๖. เกณฑ์การเปิดสอน

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมีความประสงค์จะเปิดสอนหลักสูตรนี้ สามารถดำเนินการขออนุมัติโครงการเปิดสอนตามขั้นตอน คือ

- ๖.๑ ตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำโครงการเปิดสอนหลักสูตร ทำประชาพิจารณ์
- ๖.๒ ประสานงาน กองวิชาการ และกองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี เพื่อขอเปิดสอนหลักสูตร
- ๖.๒ ขอความเห็นชอบเปิดหลักสูตรจากคณะกรรมการคณะพุทธศาสตร์ คณะกรรมการสภาวิชาการ และนำเสนอสภามหาวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติ

๗. คุณสมบัติผู้เข้าศึกษา

- ๗.๑ เป็นบรรพชิต ผู้มีคุณวุฒินักธรรมชั้นเอก หรือการศึกษาภาคบังคับของรัฐหรือเทียบเท่า หรือ
- ๗.๒ เป็นคฤหัสถ์ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นเอก หรือการศึกษาภาคบังคับของรัฐหรือเทียบเท่า และ
- ๗.๓ เป็นผู้ผ่านโครงการปฏิบัติธรรม ๑๐ วัน (ต่อเนื่อง) ในสำนักที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยรับรอง หรือ
- ๗.๔ เป็นผู้ที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรอนุมัติให้เข้าศึกษาเป็นกรณีพิเศษ

๘. กำหนดการเปิดสอน

เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เป็นต้นไป

๙. ระบบการศึกษา

- ใช้ระบบหน่วยวิภาค (Semester Credit System) โดยแบ่งเวลาการศึกษาในการศึกษา ออกเป็น ๒ ภาคการศึกษาปกติ และภาคปฏิบัติ คือ
- ๙.๑ ภาคการศึกษาที่ ๑ (First Semester) มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๖ สัปดาห์
  - ๙.๒ ภาคการศึกษาที่ ๒ (Second Semester) มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๖ สัปดาห์

๙.๓ ภาคปฏิบัติ (๓ เดือน) (Practical Semester) เข้าปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เป็นระยะเวลา ๔๕ วัน และฝึกสอนกรรมฐาน ๔๕ วัน ในสถานที่ซึ่งกรรมการหลักสูตรกำหนด

๑๐. ระยะเวลาการศึกษา

ระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตร ๑ ปี หรือไม่ต่ำกว่า ๒ ภาคการศึกษาปกติ หรือไม่เกิน ๔ ภาค ของระยะเวลาการศึกษาปกติของหลักสูตรและภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ๓ เดือน (เข้าปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เป็นระยะเวลา ๔๕ วัน และฝึกสอนกรรมฐาน ๔๕ วัน)

๑๑. การลงทะเบียน

กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ ๑ จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ หน่วยกิต และในภาค การศึกษาที่ ๒ จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ หน่วยกิต สอนรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนโดยไม่นับหน่วยกิต ให้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดแผนการสอนของคณะกรรมการหลักสูตร

๑๒. การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา

ก. การวัดผล

ให้เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยอนุโลม และโดยเกณฑ์ทั่วไปคือ

๑) ให้มีการวัดผลการศึกษาทุกรายวิชาที่นักศึกษานักศึกษาได้ลงทะเบียนไว้ในแต่ละภาคการศึกษา

๒) นักศึกษานักศึกษาต้องมีเวลาเรียนในแต่ละรายวิชาที่ได้ลงทะเบียนเรียนไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมดในภาคการศึกษานั้น จึงจะมีสิทธิ์เข้าสอบในรายวิชานั้น

๓) การประเมินผลการศึกษาในแต่ละรายวิชานั้น ให้มีผลการศึกษาระดับ (Grade) และค่าระดับ (Grade Point) ดังนี้

ผลการศึกษา	ระดับ (Grade)	ค่าระดับ
ดีเยี่ยม (Excellent)	A	๔.๐
ดีมาก (Very Good)	B+	๓.๕
ดี (Good)	B	๓.๐
ค่อนข้างดี (Very Fair)	C+	๒.๕
พอใช้ (Fair)	C	๒.๐
ค่อนข้างพอใช้ (Quite Fair)	D+	๑.๕
อ่อน (Poor)	D	๑.๐
ตก (Failed)	F	๐

ทั้งนี้ เกณฑ์คะแนนต่ำสุดให้ถือว่าผ่านรายวิชานั้น ๆ คือ ระดับ D

๔) การวัดผลรายวิชาปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เป็นระยะเวลา ๓ เดือน โดยให้มีการวัดผลการปฏิบัติ กรรมฐาน ตามเกณฑ์ชี้วัดผลการปฏิบัติกรรมฐาน ที่มหาวิทยาลัยกำหนด และผ่านการประเมินผลการปฏิบัติ จากพระวิปัสสนาจารย์ ๓ เดือน (ปฏิบัติธรรมต่อเนื่องเป็นระยะเวลา ๔๕ วัน และฝึกสอนกรรมฐาน ๔๕ วัน)

ข. การสำเร็จการศึกษา

นักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีคุณสมบัติ คือ

- ๑) สอบได้หน่วยกิตสะสมครบตามหลักสูตรที่กำหนดในระยะเวลาไม่เกิน ๒ เท่าของเวลาการศึกษาตามหลักสูตรและมีค่าเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่าค่าระดับ ๒.๐๐
- ๒) ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและฝึกภาคปฏิบัติตามที่หลักสูตรกำหนด
- ๓) ไม่ถูกลงโทษตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย
- ๔) ไม่มีพันธะอื่นใดกับมหาวิทยาลัย
- ๕) ผู้สำเร็จการศึกษามีสิทธิที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องได้รับค่าระดับเฉลี่ย สะสมไม่ต่ำกว่า ๒.๕๐

๑๓. กลุ่มเป้าหมาย

ก. กลุ่มเป้าหมายเชิงปริมาณ

ตารางจำนวนนักศึกษาที่คาดว่าจะได้รับเข้าศึกษา

จำนวนนักศึกษา	ปีการศึกษา				
	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘
นักศึกษาใหม่	๖๐	๖๐	๖๐	๖๐	๖๐
คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา		๖๐	๖๐	๖๐	๖๐
รวม	๖๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐

ข. กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ

นักศึกษาที่เข้าศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะมีองค์ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติกรรมฐานและการสอนกรรมฐานที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาทั้งภาคปริยัติและปฏิบัติ

๑๔. โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตร มี ๒๔ หน่วยกิต ประกอบด้วย

วิชา	หน่วยกิต
๑. วิชาบังคับ	
๑.๑ บังคับทฤษฎี	๑๔
๑.๒ บังคับปฏิบัติ	๔
๒. วิชาเลือก	๖
รวม	๒๔

๑) กลุ่มวิชาบังคับ   แขนงเปเนวิชาบังคับทฤษฎี ๑๔ หน่วยกิต บังคับปฏิบัติ ๔ หน่วยกิต
รวมเปเน ๑๘ หน่วยกิต ดังนี้

บังคับทฤษฎี	จำนวน ๑๔ หน่วยกิต	
XXX ๑๐๑	ศีลวิสุทธิศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๑๐๒	ธุดงค์ศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๑๐๓	จิตตวิสุทธิศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๑๐๔	ทิวัญญวิสุทธิศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๒๐๕	หลักการสอนกรรมฐาน	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๒๐๖	พุทธวิธีการสอน	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๒๐๗	มหาสติปัฏฐานสูตร	๒ (๒-๐-๔)
บังคับปฏิบัติ	จำนวน ๔ หน่วยกิต	
XXX ๒๐๘	ปฏิบัติกรรมฐาน ๔๕ วัน	๒ (๐-๔-๐)
XXX ๒๐๙	ฝึกปฏิบัติการสอนกรรมฐาน ๔๕ วัน	๒ (๐-๔-๐)

(๒) หมวดวิชาเลือก   จำนวน ๖ หน่วยกิต

XXX ๑๑๐	ความเป็นครูและคุณธรรมจริยธรรม	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๑๑๑	จิตวิทยาสำหรับครู	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๑๑๒	การศึกษาอิสระวิปีสสนากรรมฐาน	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๑๑๓	พระไตรปิฎกศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๑๑๔	ปรมัตถธรรม	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๑๑๕	โพธิปักขิยธรรม	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๑๑๖	เทคนิคการประเมินสภาวะญาณ	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๒๑๗	หลักการสอนวิปีสสนาในยุคปัจจุบัน	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๒๑๘	วิปีสสนากรรมฐานภาคภาษาอังกฤษ	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๒๑๙	ระเบียบวิธีการสอบอารมณ์วิปีสสนากรรมฐาน	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๒๒๐	พุทธยุทธศาสตร์การจัดการศูนย์ปฏิบัติวิปีสสนาภาวนา	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๒๒๑	เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อวิปีสสนากรรมฐาน	๒ (๒-๐-๔)
XXX ๒๒๒	วิปีสสนาญาณ	๒ (๒-๐-๔)

๑๕. แผนการศึกษา

ภาคเรียน	รหัสวิชา/รายวิชา	หน่วยกิต
๑	วิชาบังคับ	
	XXX ๑๐๑ ศิลปวิสุทธิศึกษา	๒
	XXX ๑๐๒ ธรรมศึกษา	๒
	XXX ๑๐๓ จิตตวิสุทธิศึกษา	๒
	XXX ๑๐๔ ญาณวิสุทธิศึกษา	๒
	วิชาเลือก	
	เลือกจากหมวดวิชาเลือก ๑ รายวิชา	๒
เลือกจากหมวดวิชาเลือก ๑ รายวิชา	๒	
	รวม	๑๒

ภาคเรียน	รหัสวิชา/รายวิชา	หน่วยกิต
๒	วิชาบังคับ	
	XXX ๒๐๕ หลักการสอนกรรมฐาน	๒
	XXX ๒๐๖ พุทธวิธีการสอน	๒
	XXX ๒๐๗ มหาสติปัฏฐานสูตร	๒
	วิชาบังคับ (ภาคปฏิบัติ)	
	XXX ๒๐๘ ปฏิบัติกรรมฐาน ๔๕ วัน	๒
	XXX ๒๐๙ ฝึกปฏิบัติการสอนกรรมฐาน ๔๕ วัน	๒
	วิชาเลือก	
เลือกจากหมวดวิชาเลือก จำนวน ๑ รายวิชา	๒	
	รวม	๑๒

๑๖. คำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรประกาศนียบัตรการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน (ป.วก.) จำนวน ๒๔ หน่วยกิต มีรายละเอียดรายวิชา ดังนี้

วิชาบังคับ ๑๘ หน่วยกิต นักศึกษาต้องศึกษารายวิชาบังคับ ๑๘ หน่วยกิต และศึกษารายวิชาที่กำหนดเลือกให้นักศึกษาเพิ่มเติมอีก ๖ หน่วยกิต คือ

ก. วิชาบังคับ

บังคับทฤษฎี ๑๔ หน่วยกิต

XXX ๑๐๑ ศิลวิสุทธิศึกษา

๒ (๒-๐-๔)

Silavisuddhi Studies

ศึกษาลักษณะ ความหมาย รส อากาและปทัฏฐานของศีล อานิสงส์ ประเภท ความเศร้าหมอง และความผ่องแผ้วของศีล การชำระศีลให้บริสุทธิ์เพื่อเป็นบาทฐานแห่งการเจริญสมาธิ และปัญญา

XXX ๑๐๒ รุดงคศึกษา

๒ (๒-๐-๔)

Dhutanga Studies

ศึกษาความหมาย ลักษณะ การสมาทาน กรรมวิธี อานิสงส์ ความมุ่งหมายของรุดงค์ และการปฏิบัติให้สมบูรณ์ถูกต้องในรุดงค์ทั้ง ๑๓

XXX ๑๐๓ จิตตวิสุทธิศึกษา

๒ (๒-๐-๔)

Cittavisuddhi Studies

ศึกษาวิธีทำจิตให้บริสุทธิ์ด้วยการเจริญสมาธิภาวนา และศึกษาความหมาย ลักษณะ รส อากาที่ปรากฏและปทัฏฐานของสมาธิ ประเภท ความเศร้าหมอง ความผ่องแผ้ว อานิสงส์ของสมาธิ และการเจริญสมาธิในแต่ละระดับ พร้อมทั้งสมาธิในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

XXX ๑๐๔ ทิฏฐิวิสุทธิศึกษา

๒ (๒-๐-๔)

Ditthivisuddhi Studies

ศึกษาวิธีทำให้เกิดทิฏฐิที่ถูกต้องเกิดปัญญารู้แจ้งเห็นจริงด้วยการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน ศึกษาอารมณ์ของวิปัสสนาและหลักปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

XXX ๒๐๕ หลักการสอนกรรมฐาน

๒ (๒-๐-๔)

Teaching Principle of Meditation

ศึกษาหลักวิธีการสอน ลำดับเทศนา จิตวิทยาการเรียนรู้อันรู้ และพุทธวิธีในการสอนปฏิบัติกรรมฐาน

XXX ๒๐๖ พุทธวิธีการสอน

๒ (๒-๐-๔)

Buddha's Teaching Methods

ศึกษา วิเคราะห์หลักและวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า ตามแนวเทศนาหาระ การวิเคราะห์ธรรมชาติของผู้เรียน คุณสมบัติของผู้สอน วัตถุประสงค์ในการสอน กระบวนการออกแบบการสอนตามหลักเทศนาหาระสังเคราะห์เข้าในหลักอริยสัจ ๔

XXX ๒๐๗ มหาสติปัฏฐานสูตร

๒ (๒-๐-๔)

Mahasatipaṭṭhānasutta

ศึกษาบาลีมหาสติปัฏฐานสูตร และสำนวนแปลของพระไตรปิฎกฉบับต่างๆ พร้อมทั้งอรรถกถาอธิบาย สติปัฏฐานสูตร หลักและวิธีปฏิบัติตามแนวมหาสติปัฏฐานสูตร

บังคับปฏิบัติ ๔ หน่วยกิต

XXX ๒๐๘ ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

๒ (๐-๔-๐)

Meditation Practice

ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานติดต่อกันเป็นเวลา ๔๕ วัน ในสถานที่ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยมีพระวิปัสสนาจารย์ เป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติและวัดผลประเมินผลการปฏิบัติ คำนวณหน่วยกิตภาคการปฏิบัติ ทั้งหมด ๔๕ วัน ๆ ละ ๑๔ ชั่วโมง เป็น ๖๓๐ ชั่วโมง คิดหน่วยกิตให้จำนวน ๒ หน่วยกิต

XXX ๒๐๙ ฝึกปฏิบัติการสอนวิปัสสนากรรมฐาน

๒ (๐-๔-๐)

Internship on Vipassana Meditation Teaching

การฝึกปฏิบัติการสอนวิปัสสนากรรมฐานและการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในสอนวิปัสสนากรรมฐานโดยเน้นผู้ปฏิบัติเป็นสำคัญ การบูรณาการวิธีการสอน สื่อ นวัตกรรม การวัด การประเมินผลในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการสอนวิปัสสนากรรมฐาน ติดต่อกันเป็นเวลา ๔๕ วัน ในสถานที่ปฏิบัติกรรมฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยมีพระวิปัสสนาจารย์ เป็นผู้ควบคุมการสอนและวัดผลประเมินผลการสอนวิปัสสนากรรมฐาน

ข. วิชาเลือก

XXX ๑๑๐ ความเป็นครูและคุณธรรมจริยธรรม

๒ (๒-๐-๔)

Professional Teacher and Morality

ความหมาย ความสำคัญ สภาพงานครู พัฒนาการของการเป็นครู และคุณลักษณะมาตรฐานของครู กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครู ผู้สอนกรรมฐาน การปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่และภาระงานของครู

คุณลักษณะของครูในยุคการเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้เกี่ยวกับวิชาครูทั้งในด้านเนื้อหาวิชาที่สอน กลยุทธ์การสอนเพื่อให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โดยการแสวงหาและเลือกใช้ข้อมูล ข่าวสารความรู้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม หลักธรรมาภิบาลและความซื่อสัตย์ในฐานะผู้ประกอบวิชาครู สามารถปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของครู มีการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตรด้วยจิตวิญญาณของความเป็นสอนกรรมฐานเพื่อการเผยแผ่ (ป.วก.)

XXX ๑๑๑ จิตวิทยาสำหรับครู

๒ (๒-๐-๔)

Psychology of Teachers

จิตวิทยาพื้นฐาน จิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์ จิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา การใช้หลักการทางจิตวิทยามาวิเคราะห์ผู้เรียนและบริบทของผู้เรียนเพื่อวางแผน และนำไปบูรณาการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาการสอนวิปัสสนากรรมฐาน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้ปฏิบัติ

XXX ๑๑๒ การศึกษาอิสระวิปัสสนากรรมฐาน

๒ (๒-๐-๔)

Independent Studies on Vipassana Meditation

นักศึกษาเข้าปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน หรือ เลือกปฏิบัติงานในศูนย์ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และเขียนเป็นรายงานการศึกษาหรือภาคินพนธ์ในความควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษา

XXX ๑๑๓ พระไตรปิฎกศึกษา

๒ (๒-๐-๔)

Tipitaka Studies

ศึกษาประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของพระไตรปิฎก การแบ่งจำแนกพระไตรปิฎก เนื้อหาสังเขป ความเป็นมาของพระไตรปิฎกในประเทศไทย ระบบการสืบค้นข้อมูล ปฏิบัติวิปัสสนาในพระไตรปิฎก ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และ ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาพระไตรปิฎก

XXX ๑๑๔ ปรมัตถธรรม

๒ (๒-๐-๔)

Paramatthadhamma

ศึกษาปรมัตถธรรม ๔ คือ จิต เจตสิก รูป นิพพาน เจริญบูรณาการ เน้นอธิบายองค์ธรรมของวิปัสสนาภูมิ ๖ ตามหลักปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

XXX ๑๑๕ โภธิปักขิยธรรม

๒ (๒-๐-๔)

Bodhipakkhiyadhamma

ศึกษาธรรมอันเป็นฝ่ายสนับสนุนให้ตรัสรู้ ได้แก่ สติปัฏฐาน ๔ สัมมัปปธาน ๔ อธิธิบาท ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ และมรรคมีองค์ ๘

XXX ๑๑๖ เทคนิคการประเมินสมาธิญาณ ๒ (๒-๐-๔)

Technical Evaluation of Vipassana Meditation Practice

ศึกษาความรู้พื้นฐาน ของการประเมินผลการปฏิบัติวิปัสสนา ปัจจัยสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติวิปัสสนา และเทคนิคการประเมินสมาธิญาณเบื้องต้น

XXX ๒๑๗ การสอนวิปัสสนากรรมฐานในยุคปัจจุบัน ๒ (๒-๐-๔)

Teaching of Vipassana Meditation in Present Time

ศึกษาแนวการสอนวิปัสสนากรรมฐาน ของเจ้าสำนักวิปัสสนาที่เปิดสอนอยู่ในปัจจุบัน ทั้งในด้าน ประวัติ ภูมิธรรม และ ผลงานด้านกรรมฐาน

XXX ๒๑๘ วิปัสสนากรรมฐานภาคภาษาอังกฤษ ๒ (๒-๐-๔)

Vipassana Meditation in English

ศึกษาหนังสือที่เป็นหลักคำสอนวิธีปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ที่นักปราชญ์รจนาไว้เป็นภาษาอังกฤษฝึก ให้มีทักษะเบื้องต้นในการสอนปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาด้วยภาษาอังกฤษ โดยการจัดกิจกรรมสัมมนาภาษาอังกฤษ

XXX ๒๑๙ ระเบียบวิธีการสอบอารมณ์วิปัสสนากรรมฐาน ๒ (๒-๐-๔)

Methodology on Vipassana Examination

ศึกษาหลักวิชาครู วิธีปฏิบัติพระวิปัสสนาจารย์ วิธีถาม ตอบ สอบอารมณ์ รวมทั้งวิธีแก้ไข และปรับ อารมณ์ของผู้เข้าปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

XXX ๒๒๐ พุทธยุทธศาสตร์การจัดการศูนย์ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ๒ (๒-๐-๔)

Buddhist Strategic Management of Vipassana Meditation Center

ศึกษายุทธศาสตร์ มาตรการ กลยุทธ์ และการวางแผนงาน ด้านบริหารจัดการ องค์กร รวมทั้งพุทธวิธี ในการบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

XXX ๒๒๑ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อวิปัสสนากรรมฐาน ๒ (๒-๐-๔)

Information and Communication Technology
for Vipassana Meditation

ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ เพื่อการ ศึกษา สืบค้นข้อมูล และเผยแพร่การ ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

XXX ๒๒๒ วิปัสสนาญาณ ๒ (๒-๐-๔)

Vipassanāññā

ศึกษาสภาวะปรมาัตถ์อารมณ์ และสมาธิญาณที่เป็นโลกิยญาณในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และวิธี พัฒนาอินทรีย์เพื่อส่งเสริมให้วิปัสสนาญาณก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสนากรรมฐาน (ป.วก.)

หลักสูตรใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๔

(สำหรับบรรพชิตและคฤหัสถ์)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

ที่	รายการ	รายละเอียด/สาระสำคัญ
๑	ชื่อโครงการ	โครงการเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสนากรรมฐาน (ป.วก.) หลักสูตรใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๔ (สำหรับบรรพชิตและคฤหัสถ์)
๒	ลักษณะโครงการ	โครงการใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๔
๓	ผู้รับผิดชอบโครงการ	วิทยาลัยสงฆ์บาหลีศึกษาพุทธโฆส มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
๔	ระยะเวลาดำเนินการ	ภาคการศึกษาที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เป็นต้นไป เป็นหลักสูตรสำหรับบรรพชิตและคฤหัสถ์
๕	เป้าหมายโครงการ	เป้าหมายเชิงคุณภาพ: ผลิตบรรพชิตและคฤหัสถ์ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสนากรรมฐาน (ป.วก.) ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เป้าหมายเชิงปริมาณ: รับจำนวน ๖๐ รูป/คน ต่อปีการศึกษา
๖	จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนหรืออบรมอยู่	ระดับประกาศนียบัตร ๑. ประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) ๒. ประกาศนียบัตรบาลีพุทธศาสตร์ (ป.บพ.) ๓. ประกาศนียบัตรพุทธศิลป์ศึกษา (ป.ศศ.) ๔. ประกาศนียบัตรวิชาชีพสนากรรมฐาน (ป.วก.) ระดับปริญญาตรี ๑. หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบาลีพุทธศาสตร์ ๒. หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

ที่	รายการ	รายละเอียด/สาระสำคัญ
		<p>ระดับปริญญาโท</p> <p>๑. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา</p> <p>๒. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา</p> <p>๓. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระไตรปิฎกศึกษา</p> <p>๔. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบาลีพุทธศาสตร์</p> <p>ระดับปริญญาเอก</p> <p>๑. หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา</p> <p>๒. หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระไตรปิฎกศึกษา</p> <p>๓. หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบาลีพุทธศาสตร์</p> <p>๔. หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสตร์</p>
๗	จำนวนนิสิตทุกชั้นปีในปัจจุบัน	๕๕๓ รูป/คน
๘	บุคลากรประจำหลักสูตร	<p>๑. ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน ๒๓ รูป/คน</p> <p>๒. อาจารย์ผู้สอนประจำหลักสูตร จำนวน ๑๓ รูป/คน</p> <p>๓. พระวิปัสสนาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน ๘ รูป</p>
๙	สถานที่ศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม และหรือสถานที่ซึ่งคณะกรรมการหลักสูตรกำหนด

